

*Марусич Анна Ігорівна,
студентка, спеціальність «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України (м. Київ, Україна)
Науковий керівник: Шевченко Наталія Володимирівна,
кандидат історичних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України (м. Київ, Україна)*

РОЛЬ ЖІНОК У ДИПЛОМАТІЇ: ШЛЯХ ДО ПОДОЛАННЯ СТЕРЕОТИПІВ

Історично склалося так, що дипломатія була сферою, традиційно домінованою чоловіками. Гендерні стереотипи довгий час обмежували участь жінок у політичних процесах, а особливо в таких престижних галузях, як міжнародні відносини. Жінок часто сприймали як менш кваліфікованих, менш рішучих і менш здатних до ведення переговорів на високому рівні. Проте, жінки-дипломати щодня доводять хибність цих упереджень. Вони демонструють високий рівень професіоналізму, глибокі знання, аналітичні здібності та вміння вести переговори. Їхній внесок у врегулювання конфліктів, просування миру та міжнародної співпраці є неоціненним.

Традиційно жінки мали обмежений доступ до ключових позицій у дипломатії через гендерні стереотипи та соціальні бар'єри. У ХІХ столітті та на початку ХХ століття дипломатія була майже виключно чоловічою сферою, і лише після Першої та Другої світових війн почали з'являтися перші помітні дипломатки. Проте, навіть у цей час, жінки часто брали участь у міжнародних відносинах через допоміжні або неофіційні ролі.

В ХХІ столітті відбуваються зміни в сприйнятті жінок у дипломатичній діяльності. Аналізуючи ситуацію, можна казати, що з кожним роком все більше жінок займають високі посади в урядах, міжнародних організаціях та дипломатичних місіях. Цьому сприяють кілька факторів. Зокрема, суспільство стає більш відкритим до гендерної рівності, а жінки отримують більше можливостей для реалізації свого потенціалу. Відбувається збільшення кількості жінок з вищою освітою, зокрема в галузі міжнародних відносин і політології. Феміністські організації та активістки борються за права жінок і їхню рівну участь у політичному житті.

Варто відзначити, що дослідження показують, що жінки-лідери часто демонструють такі якості, як співпраця, консенсус, емпатія, що можуть бути особливо важливими в міжнародних відносинах. Окрім того, жінки частіше акцентують увагу на гуманітарних питаннях, правах людини, освіті та гендерній рівності – темах, що набувають дедалі більшого значення у сучасному дипломатичному дискурсі.

Жінки відіграють важливу роль у сфері міжнародних відносин та дипломатії, роблячи значний внесок у розвиток миротворчої діяльності,

міжнародного співробітництва та глобальної політики. Їхня участь на різних рівнях дипломатії – від послів і міністрів до радників і експертів – поступово зростає, хоча історично ця сфера довго залишалася домінованою чоловіками.

Історія знає безліч прикладів жінок, які зробили значний внесок у міжнародні відносини та дипломатію. Їхні досягнення доводять, що жінки можуть бути ефективними лідерами на світовій арені та сприяти вирішенню глобальних проблем. Наприклад, Анна Ярославна – королева Франції, донька київського князя Ярослава Мудрого. Вона відіграла важливу роль у політичному житті Франції, підтримувала дипломатичні зв'язки між Київською Руссю та Європою, а також брала участь в ухваленні державних рішень. Марія Терезія, австрійська імператриця, яка правила в складний для Європи період. Вона проводила активну зовнішню політику, уклала союзи та брала участь у війнах. Серед сучасних представниць можна згадати Ангелу Меркель, першу жінку-канцлера Німеччини, яка очолювала країну протягом 16 років. За час її правління Німеччина стала одним з найвпливовіших гравців на європейській арені. Мадлен Олбрайт, перша жінка-державний секретар США, яка зробила значний внесок у розширенні НАТО та зміцненні демократії у світі. Важливе місце у підтримці України в російсько-українській війні займає Урсула фон дер Ляєн, яка є першою жінкою головою Європейської комісії.

В українській політиці також кількість жінок – дипломаток з кожним роком зростає. Як приклад кваліфікованою фахівчицею в сфері міжнародних відносин є Лана Зеркаль колишній заступник міністра закордонних справ України, яка брала активну участь у переговорах щодо врегулювання конфлікту на Донбасі та Оксана Маркарова колишній міністр фінансів України, яка відіграла важливу роль у проведенні реформ та залученні міжнародної фінансової допомоги. Безумовно, неоціненою сьогодні є роль першої леді Олени Зеленської в представленні України на міжнародній арені.

Більшість жінок-дипломаток, долаючи стереотипне сприйняття, мають спільні характеристики у здійсненні своєї діяльності: високий рівень професіоналізму (мають вищу освіту, досвід роботи в урядових структурах і глибокі знання в галузі міжнародних відносин), рішучість і наполегливість (не бояться брати на себе відповідальність і приймати важливі рішення), здатність до компромісу (успішна дипломатія вимагає вміння знаходити спільну мову з різними людьми і досягати компромісів), бачення майбутнього (ці жінки мають чітке уявлення того, яким вони бачать світ і які зміни хочуть в ньому бачити). Жінки часто вносять особливий вклад у питання, пов'язані з миротворчістю, правами людини та гуманітарною допомогою. Згідно з дослідженнями, участь жінок у переговорах щодо миру підвищує ймовірність успіху мирних угод, а також сприяє довготривалому вирішенню конфліктів.

Також жінки активно працюють у сфері захисту прав людини на міжнародному рівні. Багато з них займаються питаннями боротьби з торгівлею людьми, захистом прав біженців, жертв насильства та іншими гуманітарними проблемами. Жінки-дипломати часто стикаються з труднощами при суміщенні вимог служби з сімейними обов'язками.

Отже, участь жінок у дипломатичних процесах вже довела свою ефективність у зміцненні міжнародного миру та стабільності, і ця тенденція, ймовірно, продовжить зміцнюватися у майбутньому. Україна також активно працює над підвищенням ролі жінок у дипломатичній службі. За останні роки спостерігається зростання кількості жінок на керівних посадах у Міністерстві закордонних справ. Українські дипломатки активно беруть участь у міжнародних переговорах, сприяють зміцненню міжнародного іміджу України та захисту її національних інтересів.

Література:

1. Клиніна Т. Жіноче обличчя американської дипломатії. Схід, 2022. URL: <https://skhid.kubg.edu.ua/article/view/186918>
2. Gender and Diplomacy / ed. by J. A. Cassidy. Routledge, 2017. URL: <https://www.taylorfrancis.com/books/edit/10.4324/9781315270777/gender-diplomacy-jennifer-cassidy-mary-robinson>
3. Ideas for Peace. Is Diplomacy Gendered? A Feminist Analysis. 2021. URL: <https://ideasforpeace.org/content/is-diplomacy-gendered-a-feminist-analysis/>
4. Journal I. R. Women and Hegemonic Masculinity in Diplomacy: Changing Norms and Practices. International Relations Journal. 2018.
5. ResearchGate. Gendered Diplomacy: An Analysis of Women's Participation in International Relations. 2023. URL: https://www.researchgate.net/publication/369799379_Gendered_Diplomacy_An_Analysis_of_Women%27s_Participation_in_International_Relations
6. ResearchGate. Gender, Feminism and Diplomacy: Analysing the Institution through the Lenses of Feminist International Relations. 2022. URL: https://www.researchgate.net/publication/359776253_Gender_Feminism_and_Diplomacy_Analysing_the_Institution_through_the_Lenses_of_Feminist_International_Relations
7. Women, Diplomacy and International Politics since 1500 / ed. by G. Sluga, C. James. Routledge, 2015

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

**Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук**

**ІНСТИТУТ ПОЛІТИЧНИХ І ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ім. І.Ф. КУРАСА НАН УКРАЇНИ**

ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

**ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА
ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ЯГЕЛЛОНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (Республіка Польща)

ФОНД ГЕРДИ ХЕНКЕЛЬ (Німеччина)

УНІВЕРСИТЕТ МАЙНЦА ІМЕНІ ЙОГАННА ГУТЕНБЕРГА (Німеччина)

КАГУЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ П. ХАШДЕУ (Молдова)

МУЗЕЙ КАРОЛЯ І В БРАЇЛІ (Румунія)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«УКРАЇНСЬКА ДИПЛОМАТІЯ:
СТАНОВЛЕННЯ, РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

10 квітня 2025 р.

м. Київ

Українська дипломатія: становлення, розвиток та перспективи / за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 10 квітня 2025 р. Київ, 2024. 357 с.

Збірник наукових праць укладено за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Українська дипломатія: становлення, розвиток та перспективи», яка була організована кафедрою міжнародних відносин і суспільних наук гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України 10 квітня 2025 р. Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямками роботи конференції і охоплює широке коло питань щодо витоків, традицій, розвитку та перспектив української дипломатії; аналізу стану дипломатії в умовах сучасних глобальних викликів та стратегічних пріоритетів світової, європейської та вітчизняної дипломатії в умовах російсько-української війни.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, студентів, а також усіх хто цікавиться питаннями сучасних міжнародних відносин та розвитку української дипломатії.

Рекомендовано вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 10 від 16.05.2025 р.).

Редакційна колегія:

Ткачук В.А., д-р екон. наук, проф. (голова);
Ніколаєнко С.М., д-р пед. наук, проф. (співголова);
Тонха О.Л., д-р сільгосп. наук, проф. (голова);
Любовець О.М., д-р істор. наук, проф.
Харченко С.В., д-р філол. наук, проф.
Хвіст В.О., канд. іст. наук, доцент

Відповідальна за випуск докт. іст. наук, проф. Любовець О.М.

Тези подано в авторській редакції.

Автори тез відповідають за достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел, посилання на них та інших відомостей.

Передруковувати опубліковані в збірнику наукових праць матеріали дозволяється тільки за згодою авторів.